

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก " สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ผู้วิจัยศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หนังสือเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียน
3. นำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไข
4. นำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนไปปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไข
5. นำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่แก้ไขปรับปรุงแล้วมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจอีกครั้งหนึ่ง
6. นำเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่ได้นั้น มาทำการวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนที่สร้างขึ้น แล้วนำผลการวิเคราะห์หนังสือเรียนที่ได้ทั้งหมดมารวบรวม นำเสนอในรูปของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปผลได้ดังนี้ คือ

1. ส่วนที่วิเคราะห์ร่วมกันของหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณาทั้งเล่ม 1 และเล่ม 2

1.1 ส่วนประกอบของหนังสือ จำแนกเป็นด้านกราฟิก ด้านรูปเล่ม ฯลฯ วิเคราะห์ได้ดังนี้ ด้านกราฟิก พบว่า ตัวอักษร มีขนาดตั้งแต่ 5 - $1\frac{1}{2}$ มิลลิเมตร ตัวอักษร มีหลายขนาด และส่วนใหญ่มีความชัดเจน มีการเว้นวรรคตอน การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และตัวสะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนมาก ด้านรูปเล่ม พบว่า รูปเล่มมีขนาด 8 หน้ายก จำนวน 196 หน้า และ 241 หน้า กระดาษที่ใช้ทำปกเป็นกระดาษปกอ่อน ส่วนกระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อหาเป็นกระดาษปรู๊ฟ การเข้าเล่มใช้วิธีการไสกาว หน้าหนังสือแต่ละหน้ามีความยาวประมาณ 30 บรรทัด การเรียงลำดับหน้าหนังสือถูกต้อง และหนังสือมีราคาถูก ส่วนต่าง ๆ ในหนังสือมีเกือบครบ สิ่งที่ขาดไปคือ คำแนะนำในการใช้หนังสือเรียน ซึ่งมีในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณาเล่ม 1 เพียงเล่มเดียว ประวัติผู้แต่งมีเพียงบางเรื่อง ไม่มีภาคผนวก และบรรณานุกรม ด้านภาพประกอบ พบว่า มีขนาดของภาพประมาณ $2\frac{1}{2}$ - 4 นิ้ว ภาพเป็นสีหมึกพิมพ์ ส่วนใหญ่มีคำอธิบายประกอบภาพ จำนวนภาพประกอบมี 3 - 4 ภาพในแต่ละเล่ม

1.2 เนื้อหา สักส่วนของเนื้อหาพอเหมาะกับจำนวนเวลา เนื้อหาใช้ได้กับการสอนหลายแบบ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย มีประโยชน์ มีคุณค่า มีความยาก - ง่าย เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน เนื้อหาเอื้ออำนวยให้ได้ฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 มีคำอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติม มีการเรียงลำดับ

เนื้อหาจากง่ายไปหายาก มีข้อควรปรับปรุงคือความน่าสนใจของเนื้อหาบางเรื่องที่ค่อนข้างหนักและยาก

1.3 วิธีเขียนและสำนวนภาษา ภาษาที่ใช้อธิบาย และสำนวนภาษาที่มีความถูกต้องตามหลักภาษาไทย มีข้อควรปรับปรุงคือวิธีเสนอเนื้อหาบางตอนยังไม่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเองโดยตรงเท่าที่ควร

1.4 กิจกรรมและแบบฝึกหัด มีหลายวิธีให้ครูและนักเรียนเลือกปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหา มีเพียงพอในการฝึกฝนหรือเพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าด้วยตนเอง เชื้ออำนวยการให้มีการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการฝึกทักษะทางภาษา 4 ด้าน แต่เน้นเฉพาะด้านการพูดและการเขียนมากกว่าการฟังและการอ่าน บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยตรง มีกิจกรรมและแบบฝึกหัดบางข้อไม่สัมพันธ์กับเวลา

2. ส่วนที่วิเคราะห์แยกตามเนื้อหาของหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ทั้งเล่ม 1 และเล่ม 2

2.1 ตอนที่ว่าด้วยลักษณะของภาษา เนื้อหาที่มีความต่อเนื่องกันคือ ส่งเสริมให้สามารถสื่อสารในชีวิตประจำวัน ให้คุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา ช่วยให้มีเหตุผล ส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะด้านปัญญาและสังคม มีข้อควรปรับปรุงคือ ตัวอย่างประกอบเนื้อหาบางตัวอย่างมีเนื้อความบางตอนที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

2.2 ตอนที่ว่าด้วยความคิดและการแสดงออกเป็นภาษา เนื้อหาที่มีความต่อเนื่องกันคือ ส่งเสริมให้สามารถสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้รู้จักพัฒนาความคิด พัฒนาทักษะในการพูด การเขียน ฝึกความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้มีวิจรรณญาณ ส่งเสริมพัฒนาการ โดยเฉพาะด้านปัญญาและสังคม มีข้อควรปรับปรุงคือ ตัวอย่างประกอบเนื้อหาบางตัวอย่างควรเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่านี้

2.3 ตอนที่ว่าด้วยคุณค่าและแนวคิดในงานประพันธ์ มีบทนำเรื่องที่ เหมาะสม เข้าใจง่าย ให้ประโยชน์ งานประพันธ์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการอ่าน ส่งเสริมพัฒนาการด้านปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์

และสังคม พัฒนาค่านิยมอันพึงประสงค์ นักเรียนสามารถนำข้อคิดไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาถูกต้องตามรูปแบบของงานเขียนแต่ละประเภท มีข้อควรปรับปรุงคือ กลวิธีเสนอเนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดีบางเรื่องค่อนข้างสับสน และงานเขียนประเภทร้อยกรองเรื่องมงคลสูตรคำฉันท์ บางวรรคมีครุ, ลหุ, คลาดเคลื่อนไปจากฉันทลักษณ์เล็กน้อย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่วิเคราะห์แล้วมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่วิเคราะห์รวมของหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณาทั้งเล่ม 1 และเล่ม 2

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ในส่วนนี้แต่ละด้านแล้ว จะเห็นได้ว่า ส่วนประกอบของหนังสือเรียนมีลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์ คือ ขนาดของตัวอักษรที่ใช้พิมพ์ การเรียงหน้าหนังสือ ราคา ส่วนต่าง ๆ ในหนังสือเรียน ขนาดของภาพประกอบและคำอธิบายภาพ ความถูกต้องของส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือเรียนเหล่านี้ อาจเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านการพิมพ์ รวมทั้งความระมัดระวังในการปรับปรุงรูปเล่มของหนังสือเรียนให้ดีขึ้น หลังจากที่เคยรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดทำหนังสือเรียนมาแล้ว อย่างไรก็ตามยังมีส่วนประกอบของหนังสือเรียนที่ควรปรับปรุงแก้ไขอยู่บางประการ ได้แก่ ขนาด ความน่าสนใจของรูปเล่ม คุณภาพของปกหนังสือ กระดาษที่ใช้พิมพ์ การวางหน้าหนังสือ ศัพท์านุกรม ภาคผนวก บรรณานุกรม จำนวนของภาพประกอบ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ วงศ์สุวรรณ (หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะพัฒนาเล่มหนึ่ง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ 2526) ที่พบว่า รูปเล่มไม่ทนทาน และไม่ประณีตเท่าที่ควร ภาพประกอบมีน้อย เกี่ยวกับความน่าสนใจของรูปเล่ม คุณภาพของปกหนังสือเรียน และกระดาษที่ใช้พิมพ์ ซึ่งควรมีการปรับปรุงนั้น คงเนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีความประสงค์ให้หนังสือเรียนมีราคาถูก ทางโรงพิมพ์จึงมุ่งถึงความประหยัดเป็นสำคัญ คุณภาพของหนังสือเรียนจึงอาจด้อยลงไปบ้าง ส่วนเรื่องภาคผนวกและบรรณานุกรมที่ไม่มีในหนังสือเรียนชุดนี้ทั้ง 2 เล่มก็อาจเป็นด้วยคณะกรรมการผู้จัดทำหนังสือเรียนชุดนี้ไม่เห็นว่าเป็นส่วนที่จำเป็นต้องมีในหนังสือเรียน จึงไม่ใส่ไว้ก็เป็นได้

ด้านเนื้อหา ส่วนใหญ่มีความสมบูรณ์ดี ได้แก่ สักส่วนของเนื้อหาที่เหมาะสมกับเวลาเรียน มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ให้ประโยชน์ มีคุณค่า มีความยาก - ง่าย เอื้ออำนวยต่อการฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างพอเหมาะ และเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2525) ที่พบว่า เนื้อหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวิชาภาษาไทย เนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ มาก เนื้อหาเหมาะสมกับวัย และความพร้อมของนักเรียน และตรงกับ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2524 : 12) ที่กล่าวถึงความหมายของแบบเรียนไว้ตอนหนึ่งว่า " ... การเรียงลำดับเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องเรียงจากง่ายไปหายาก จากสิ่งที่เหมือนไปสู่สิ่งที่ไม่เหมือนกัน และจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม " สำหรับเรื่องความสัมพันธ์กับเวลาเรียนนั้น ต่างจากงานวิจัยของ ศิริวิรัตน์ วงศ์สุวรรณ (2526) ที่พบว่า จำนวนชั่วโมงเรียนที่จัดไว้ค่อนข้างน้อยเกินไป ซึ่งในเรื่องนี้อาจเป็นเพราะผลงานวิจัยดังกล่าวมีการสอบถามครู - อาจารย์ ผู้สอนวิชานี้โดยตรง ผลที่ได้ก็ย่อมเป็นไปตามที่ครู - อาจารย์ ผู้สอนประสบ ดังนั้นหากครู - อาจารย์สอนเน้นเนื้อหาทุกเรื่อง ไม่ได้สอนเน้นเฉพาะเรื่องที่เข้าใจยากเท่านั้น และใช้วิธีสอนโดยครูบรรยายมากกว่าให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ย่อมทำให้สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการสอนมากกว่าที่ควรจะเป็น

ส่วนเนื้อหาที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ ความน่าสนใจของเนื้อหาบางเรื่อง เนื่องจากบางเรื่องมีเนื้อหาเน้นหนักไปทางจรรยาบรรณ และการใช้ภาษาค่อนข้างยาก แต่ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะคณะกรรมการผู้จัดทำหนังสือเรียนคำนึงถึงคุณค่าที่นักเรียนจะได้รับเป็นสำคัญ ฉะนั้นถึงแม้เนื้อหาเรื่องนั้นจะยาก แต่ถ้ามีคุณค่าสำคัญสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และไม่เกินความสามารถของนักเรียนระดับชั้นนี้ที่จะเรียนรู้ ก็สมควรนำมาให้ศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์อันจะเป็นการพัฒนาปัญญาและทักษะต่าง ๆ ไปด้วย

ด้านวิธีเขียนและสำนวนภาษา มีความสมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ภาษาที่ใช้อธิบายมีความถูกต้องตามหลักภาษาไทย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2525) และ ศิริวิรัตน์ วงศ์สุวรรณ (2526) ที่พบว่า ใช้สำนวนภาษาน่าอ่าน ถูกต้องชัดเจนดี เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ส่วนวิธีเขียนที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ วิธีเสนอเนื้อหาบางตอนที่ไม่กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมโดยตรงนัก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ วงศ์สุวรรณ (2526) ที่พบว่า การเสนอแนะ กระตุ้น และยั่วยุให้ผู้เรียนอยากศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองยังไม่ดีพอ

ด้านกิจกรรมและแบบฝึกหัด ส่วนใหญ่มีความสมบูรณ์ดี มีเพียงบางส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ การฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน ความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ และความเหมาะสมกับเวลา ในเรื่องความเหมาะสมกับเวลานี้ ตรงกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ วงศ์สุวรรณ (2526) ที่พบว่า กิจกรรมท้ายบทมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนเวลา ในเรื่องนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า วิชาที่เกี่ยวกับภาษา เช่น ภาษาไทย เป็นวิชาที่ควรจะให้ให้นักเรียนได้ฝึกฝน ทำกิจกรรมมากกว่ารู้เพียงทฤษฎี คณะกรรมการผู้จัดทำหนังสือเรียนจึงพยายามจัดกิจกรรมและแบบฝึกหัดให้มาก เพื่อประโยชน์ในการฝึกฝนจนบางครั้งอาจจะทำให้ไม่สัมพันธ์กับเวลา อย่างไรก็ตามถ้าครู - อาจารย์ ผู้สอนรู้จักเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียดและถูกต้อง คือแบ่งว่าเนื้อหาเรื่องใด นักเรียนอ่านเองได้ เรื่องใดควรอภิปรายร่วมกัน หรือเรื่องใดควรสอนอย่างละเอียด ก็น่าจะทำให้มีเวลาในการทำกิจกรรมและแบบฝึกหัดประกอบบทเรียนได้มากขึ้น

2. ส่วนที่วิเคราะห์แยกตามเนื้อหาในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ทั้งเล่ม 1 และเล่ม 2

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ของกระทรวงศึกษาธิการ มีลักษณะแปลกใหม่กว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มอื่น ๆ ที่ได้จัดทำมาแล้ว เพราะหนังสือเรียนภาษาไทยชุดนี้ได้รวบรวมเนื้อหา 3 ลักษณะไว้ในเล่มเดียวกัน กล่าวคือส่วนที่ 1 ว่าด้วยลักษณะของภาษา ซึ่งมีเนื้อหาแนวเดียวกับ " หลักภาษา " ส่วนที่ 2 ว่าด้วยความคิดและการแสดงออกเป็นภาษา มีเนื้อหาแนวเดียวกับ " การใช้ภาษา " ส่วนที่ 3 ว่าด้วยคุณค่าและแนวคิดในงานประพันธ์ มีเนื้อหาแนวเดียวกับ " วรรณคดี " ลักษณะดังกล่าวนี้ตรงกับงานวิจัยของ นวลทิพย์ รักษาทรัพย์ (หนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2522) ที่พบว่า ควรจัดเนื้อหาหลักภาษา การใช้ภาษา และวรรณคดี ไว้ในหนังสือเรียนเล่มเดียวกัน

เมื่อแยกเนื้อหาเป็นส่วน ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ส่วนมีความสมบูรณ์ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การให้คุณค่า การพัฒนาทักษะและการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในกรณีที่เนื้อหาส่วนใหญ่มีความสมบูรณ์ ก็คงเนื่องมาจากต้องการให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์วิชาภาษาไทย และเนื้อหาในคำอธิบายรายวิชาภาษาไทย เช่น การรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำความรู้ไปใช้สื่อสารได้ ฝึกให้มีวิจารณญาณ พัฒนาความคิด วิเคราะห์ วินิจฉัย แสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ ฯลฯ นอกจากนี้หนังสือเรียนชุดนี้ยังเป็นหนังสือเรียนสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อันเป็นชั้นสุดท้ายก่อนที่นักเรียนจะศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา คณะกรรมการผู้จัดทำหนังสือเรียนชุดนี้จึงน่าจะมี ความพิถีพิถันในเรื่องนี้เป็นพิเศษ เพื่อให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับคุณค่าสาระประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ ตัวอย่างประกอบเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพของตัวอย่าง ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ศิริวิคน์ วงศ์สุวรรณ (2526) ที่พบว่า การยกตัวอย่างประกอบยังไม่ชัดเจนพอ เรื่องคุณภาพของตัวอย่างนี้ อาจเป็น ความประสงค์ของคณะกรรมการผู้จัดทำหนังสือเรียนที่มุ่งให้นักเรียนได้เห็นตัวอย่างหลาย ลักษณะ บางครั้งจึงอาจเป็นตัวอย่างที่ใกล้เคียง แต่มีประโยชน์ในด้านเสริมประสบการณ์ของนักเรียนก็ได้

เมื่อผลการวิจัยออกมาเช่นนี้จึงควรมีการปรับปรุงโดยเฉพาะในด้าน ส่วนประกอบของหนังสือเรียน ได้แก่ การพิมพ์ ขนาดและการเข้ารูปเล่ม กระดาษที่ใช้ ทำปกและใช้พิมพ์ รูปภาพประกอบ วิธีเสนอเนื้อหา กิจกรรมบางอย่าง และคุณภาพของ ตัวอย่างประกอบเนื้อหา เพื่อให้หนังสือเรียนมีคุณภาพถึงขั้นมาตรฐาน และใช้ประโยชน์ ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. สำหรับกรมวิชาการ

1.1 การปรับปรุงหนังสือเรียนและคู่มือครูวิชาภาษาไทยให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน และชีวิต

ประจำวันของนักเรียน เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

1.2 ควรมีการติดตามผลการใช้หนังสือเรียน เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหนังสือเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

1.3 ควรมีการเปิดอบรมครูผู้สอนอย่างทั่วถึง และอบรมเฉพาะเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนชุดนี้โดยตรง ภายในระยะเวลาเพียงพอที่จะช่วยให้ครูผู้สอนทราบวิธีการสอนโดยใช้หนังสือเรียนดังกล่าวอย่างถูกต้อง เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และนักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ยิ่งขึ้น

2. สำหรับผู้จัดทำหนังสือ และผู้จัดพิมพ์

2.1 ผู้จัดทำหนังสือควรทำการสำรวจความต้องการของผู้ใช้หนังสือเรียน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ก่อน เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงและปัญหาที่ประสบ จะได้นำไปประกอบการจัดทำหนังสือเรียนได้ถูกแนวทาง และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีระยะเวลาสำหรับการทดลองใช้หนังสือเรียนก่อนประกาศใช้เป็นทางการ เพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ผู้จัดทำควรมีรายการหนังสืออ่านประกอบที่ท้ายเรื่องแต่ละเรื่องเพิ่มเติมให้มาก เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ นอกเหนือจากหนังสือเรียนที่บังคับใช้

2.4 เนื่องจากหนังสือเรียนยังมีความผิดพลาดอยู่มาก โดยเฉพาะในด้านการพิมพ์ ตัวสะกดการันต์ การจัดรูปเล่ม ความประณีตถาวร คุณภาพของกระดาษที่ใช้ การวางหน้าหนังสือ จำนวนของภาพประกอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของผู้จัดพิมพ์ ดังนั้นผู้จัดทำหนังสือและผู้จัดพิมพ์ จึงควรร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในหนังสือเรียน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนให้มากที่สุด

3. สำหรับครูผู้สอน

3.1 ครูผู้สอนควรศึกษาหลักสูตร คู่มือครู และเนื้อหาในหนังสือเรียน ที่ตนจะสอน รวมทั้งวิธีการสอนให้ดีกว่า โดยเฉพาอย่างยิ่งถ้ามีการเปิดอบรมเกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียน ทางโรงเรียนควรส่งครู เข้ารับการอบรมทันทีที่มีโอกาส เพราะ จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์แก่นักเรียนยิ่งขึ้น

3.2 ครูผู้สอนไม่ควรยึดเอาเฉพาะหนังสือเรียนที่บังคับใช้เพียงเล่มเดียว ควรหาความรู้ประกอบมาก ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ตนสอนจากหนังสือเล่มอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้มีความรู้กว้างในการแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะ หรือสั่งสอนนักเรียน นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนนักเรียนให้รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสืออื่น ๆ ด้วย เช่นกัน

3.3 เมื่อครูพบข้อบกพร่องใดในหนังสือเรียน ควรรีบแจ้งให้ผู้จัดทำ หนังสือเรียนทราบทันที เพื่อการแก้ไขปรับปรุง

3.4 ครูควรเป็นผู้ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ไม่ถูกถูก หรือเห็นเป็นเรื่องราวไร้อารยะ นักเรียนจะได้เกิดความกล้า และมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นของตนให้ครูและเพื่อน ๆ ฟัง ทั้งนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องด้วย

4. สำหรับนักเรียน

4.1 ไม่ควรยึดเอาหนังสือเรียนที่บังคับใช้เพียงเล่มเดียว ควรรู้จัก ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสืออ่านประกอบอื่น ๆ บ้าง เพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ให้กับตนเอง

4.2 ควรหมั่นฝึกฝน ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นงานกลุ่ม และงานเดี่ยว เพื่อให้เกิดทักษะ เกิดความชำนาญ

4.3 นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การใช้หนังสือเรียนภาษาไทยชุดภาษาพิจารณา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อหาข้อสรุปว่า หนังสือเรียนภาษาไทยชุดนี้มีปัญหา หรือข้อบกพร่องอะไร เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย